

МЕТОД ПРОЕКТІВ У НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ

УДК 371.315.7

Олексій Мельник, кандидат технічних наук,
доцент кафедри професійної освіти та технологій за профілями
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

МЕТОД ПРОЕКТІВ У НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ

У статті представлено короткий опис нестандартного методу організації навчально-виховного процесу при вивченні інформатики – застосування методу проектів. Дається обґрунтування його виключної ефективності як способу формування ключових компетенцій старшокласників та реалізації дослідницьких, практичних та творчих здібностей. Показано переваги і протиріччя у застосуванні методу проектів.

Ключові слова: метод проектів, комп'ютерне програмування, мультимедіа-презентації.

Рис. 1. Літ. 12.

Алексей Мельник, кандидат технических наук,
доцент кафедры профессионального образования и технологий по профилям
Уманского государственного педагогического университета имени Павла Тычины

МЕТОД ПРОЕКТОВ В УЧЕБНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СТАРШЕКЛАСНИКОВ НА УРОКАХ ИНФОРМАТИКИ

В статье представлено короткое описание нестандартного метода организации учебно-воспитательного процесса при изучении информатики – применение метода проектов. Дается обоснование его исключительной эффективности как способа формирования ключевых компетенций старшеклассников и реализации исследовательских, практических и творческих способностей. Показаны преимущества и противоречия в применении метода проектов.

Ключевые слова: метод проектов, компьютерное программирование, мультимедиа-презентации.

Oleksiy Melnyk, Ph.D. (Engineering) Associate Prof. Of
Vocational Education and Technology on Profiles
Uman State Pedagogical University by P. Tychyna

A METHOD OF PROJECTS IS IN EDUCATIONAL ACTIVITY OF SENIOR PUPILS ON LESSONS IN INFORMATICS

In the article the thumb-nail sketch of non-standard method of organization of educational-educator process is presented at the study of informatics is application of method of projects. The ground of him is given exceptional efficiency as method of forming of key competences of senior pupils and realization of research, practical and creative capabilities. Advantages and contradictions are shown in application of method of projects.

Keywords: method of projects, computer programming, multimedia- presentations.

Постановка проблеми. По мірі інформатизації нашого суспільства, в міру його входження в світову спільноту наростає потреба в навчанні і вихованні дітей, здатних жити у сучасному суспільстві, які вміють спілкуватися і взаємодіяти, і мають цілісне уявлення про світ і його інформаційну єдність. Сучасне суспільство зацікавлене в тому, щоб його громадяни були здатні самостійно, активно діяти, ухвалювати рішення, гнучко адаптуватися до умов життя, що постійно змінюються. Сучасна школа повинна створити умови для формування такої особи. І це завдання не стільки змісту освіти, скільки використовуваних технологій навчання, до яких і відноситься метод проектів [3, 79].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання застосування методу проектів в процесі навчання як засобу активізації самостійної навчально-пізнавальної діяльності школярів розкриті в працях М.Ю. Бухаркіної, В.В. Гузеєва [4, 12], М.В. Моїсеєвої, А.П. Орешко, Н.Ю. Пахомової [9, 93], Е.С. Полат [10, 54], І.Д. Чечель [12, 5] та ін. Аналіз досліджень показує, що метод проектів ефективно використовується у викладанні таких окремих навчальних дисциплін, як іноземна мова, українська мова, технології, трудове навчання, математика, фізика, інформатика (програмування) і сприяє інтенсифікації і індивідуалізації освітнього процесу, активізації і формуванню умінь, навичок пізнавально-дослідницької діяльності учнів [1, 58; 5, 7]. При цьому

недостатньо притягуються знання з інших суміжних областей. В цілому констатуємо, що проблема застосування в навчальному процесі загальноосвітньої школи даного методу, оцінка його педагогічної значущості не розглядається комплексно, системно [7, 36]. Також і була виявлена необхідність чіткішого визначення суті змісту і структури навчальних проектів, дидактичних умов їх застосування в навчальному процесі, оцінки педагогічної цінності цього методу [6, 27].

Таким чином виникає педагогічна проблема: з одного боку, у зв'язку з впровадженням нових інформаційних технологій (ІІТ) в різні сфери людської діяльності сучасного суспільства, пред'являє особливі вимоги до інформаційної культури особистості, здатної самостійно вирішувати поставлені перед собою завдання; з іншого боку недостатньо розроблені технології і методи навчання, що враховують процеси інформатизації суспільства, і сприяючі формуванню умінь оперувати інформацією (знаннями), самостійно її здобувати, перетворювати і застосовувати на практиці [11, 155]. Вирішення даного протиріччя ми бачимо у використанні методу проектів при вивченні інформатики із залученням знань з наочних областей, що вивчаються школярами [2, 123].

Таким чином у даній статті автором описано процес реалізації методу проектів в Берестівській загальноосвітній школі Уманського району Черкаської області, а саме на уроках інформатики і які результати ми спостерігаємо.

Тому метою статті є розробка технології використання методу проектів під час вивчення інформатики у старшій школі.

Виклад основного матеріалу. При викладанні предмету інформатика проектний метод дозволяє реалізувати проблемне навчання активізує і поглиблює пізнання, дозволяє навчати самостійному мисленню і діяльності, системному підходу в самоорганізації, дає можливість навчати груповій взаємодії. Ми пропонуємо розглянути методику використання навчальних проектів на предметі інформатика для вивчення однієї теми або крупного тематичного блоку змісту по наступних визначальних моментах [8, 31]: вибір або розробка навчального проекту; інформаційно-технічне забезпечення навчального проекту; місце навчального проекту в учбовому процесі; адаптація навчального проекту; розробка навчального проекту; завдання навчального проекту; етапи роботи методом проектів.

В першому семестрі вивчення курсу інформатики в 10 класі пропонується вивчення

розділу “Основи алгоритмізації і програмування”. Протягом однієї чверті на уроках учні повинні були вивчити основні поняття алгоритму та його властивостей, а згодом програмування в середовищі Delphi, його призначення, дізнатися якомога більше про можливості даного середовища.

Кожен урок, підносивши порцію теоретичного матеріалу, а потім закріплюючи отримані знання на комп'ютерах і відпрацьовуючи навички і уміння, мені здавався нудним. Тоді перед учнем була поставлена мета: вибрати будь-яку тему і створити в середовищі Delphi мультимедійний (з використанням звуку, відео) продукт. Іншими словами почалася робота по методу проектів. Те, що відбувалося далі, було захоплюючим процесом.

Учні захоплено, з цікавістю почали збирати матеріал, розширюючи свої знання в тій або іншій наочній області. Мало зібрати інформацію, треба її “відфільтрувати”, тобто залишити найважливіше і подати так, щоб власний проект не був шаблонним, і глядачі дивилися б не відриваючись.

Коли роботи були закінчені, ми вирішили, як підсумок, провести фестиваль творчих презентацій із запрошенням десятикласників, на яких чекало вивчення цієї програми в наступному навчальному році. На фестивалі учні продемонстрували свої роботи і кожен переміг в якій-небудь номінації. У наступному навчальному році підсумком може стати вже шкільна науково-практична конференція, оскільки роботи носили дослідницький і прикладний напрям, тобто рівень робіт якісно відповідає вимогам Малої Академії Наук. З часом було вирішено створити банк даних презентацій, формувалися теми: “Комп'ютер і здоров'я”, “Здоровий спосіб життя”, “Психологія успіху” та ін.

При вивченні мови програмування Turbo Pascal учні, наприклад, роблять проект “Калькулятор” у середовищі Delphi. Але ставиться умова, якщо калькулятор зроблений на основі тільки пояснень вчителя, то він не зараховується, а ось якщо автор при створенні проявив творчість в дизайні, доповнив новими кнопками, тобто підвищив функціональність калькулятора – у такому разі учень може претендувати на оцінку високого рівня.

Іншим типовим завданням пропонувалось вибрати певну задачу з курсу алгебри (знаходження коренів рівняння, графіки функцій та ін), геометрії (визначення розмірів найпростіших геометричних фігур) чи фізики (визначення опору, напруги, сили струму для послідовного та паралельного з'єднання провідників; кінематичних величин з рівнянь механіки та ін).

МЕТОД ПРОЕКТІВ У НАВЧАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ

Як результат, було представлено компільовані програми, написані в середовищі Delphi для використання учнями молодших класів розроблених програм у своїй навчальній діяльності. Оцінюванню підлягали дані роботи і вчителям-предметникам.

Для прикладу на рис. 1 показано навчальний проект учня 10 класу Уманської ЗОШ I – III ступенів №3 Черкаської області на тему: “Розрахунок з’єднань провідників”.

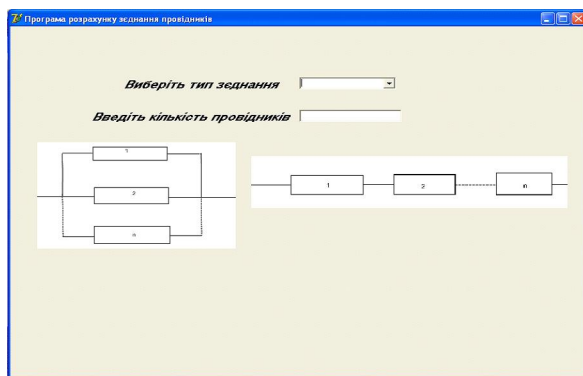

Рис. 1. Проект програми “Розрахунок з’єднань провідників”

При виборі типу з’єднання та введенні кількості провідників, користувачу пропонується ввести слові характеристики електричного кола (напруга, сила струму, опір) у виринаючому вікні. Після цього програма видає остаточні дані обрахунку. Даний проект може бути використаний учнями 9 класу для рішення задач з курсу фізики з теми “Типи єднань провідників”.

Ось результати, які ми бачимо в ході виконання проектів.

Для учня.

1. Формуються і відпрацьовуються (навички збору, систематизації, класифікації, аналізу інформації; навички публічного виступу (ораторське мистецтво); уміння представити інформацію в доступному, естетичному вигляді; уміння виражати свої думки, доводити свої ідеї; уміння працювати в групі, в команді; уміння працювати самостійно, робити вибір, ухвалювати рішення);

2. Розширюються і заглиблюються знання в різних наочних областях.

3. Підвищується рівень інформаційної культури, що включає роботу з різною технікою (принтер, сканер, мікрофон і так далі).

4. Учень ґрунтовно вивчає ту комп’ютерну програму, в якій створює проект і навіть більше, – програми, які допомагають краще представити свою роботу.

5. Учень має можливість втілити свої творчі задуми.

6. Стосунки з вчителем переходять на рівень співпраці.

7. Підвищується самооцінка тих дітей, які з тієї або іншої причини вважали себе неуспішними.

Все вищеперелічене дає учневі можливість, вийшовши із стін школи стати успішною самодостатньою особою, що саморозвивається.

Для вчителя.

1. Вчитель має можливість створити банк учнівських робіт, які можуть застосовуватися в позакласній роботі, на уроках.

2. Підвищується рівень вчителя як ентузіаста, фахівця, консультанта, керівника, координатора, експерта.

3. Вчитель перестає бути “наочником”, а стає педагогом широкого профілю.

Все вищеперелічене приводить до підвищення професіоналізму вчителя.

На мій погляд, інформатика саме той предмет, де найбільшою мірою можливе застосування методу проектів. Навчання для дітей перетворюється на захоплюючу діяльність.

Застосування методу проектів сприяє формуванню у старшокласників наступних компетентностей:

- Комунікативних (навички і бажання працювати спільно, взаємодіяти, нести взаємну відповідальність, співпрацювати);

- Інформаційно-комунікаційних (за допомогою набуття досвіду пошуку потрібної інформації, зокрема через інтернет, відбору необхідних відомостей, їх друкарського і електронного оформлення, творчої презентації підібраних матеріалів);

- Особових (через досвід самостійності, відповідальності, творчого самовираження, самопрезентації).

Висновки. Сучасне суспільство вимагає від педагогів пошуку, впровадження нових методів навчання, тих методів, які значно краще готуватимуть учнів до життя в постіндустріальному (інформаційному) суспільстві. Метод проектів не тільки навчальна технологія, але і виховуюча, сприяюча формуванню самостійності мислення, прийняття рішень, відповідальності за свої успіхи і успіхи своїх товаришів.

1. Башинська Т. *Проектувальна діяльність – основа взаємодії вчителя та учнів.* / Т. Башинська // Початкова школа. – 2003. – №6. – С. 58 – 59.

2. Бех І.Д. *Особистісно зорієнтоване виховання: науково-методичний посібник* / І.Д. Бех. – К.: ІЗІН, 1998. – 204 с.

3. Галицький О. *Навчасмо і виховуємо* / Проектна

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВОКАЛЬНО-ХОРОВОМУ ВИХОВАННІ

діяльність у школі / О. Галицький. – К.: Шк. світ, 2007. – С. 79 – 86.

4. Гузев В.В. Групповая деятельность учащихся в образовательном процессе / В.В. Гузев // Химия в школе. – 2003. – №2. – С. 12 – 15.

5. Коберник О. Проективна педагогіка і національна школа / О. Коберник // Шлях освіти. – 2000. – №1. – С. 7 – 9.

6. Колесникова И.А. Педагогическое проектирование / И.А. Колесникова, М.П. Горчакова-Сибирская. – М.: Академия, 2007. – 288 с.

7. Лернер И.Я. Дидактические основы методов обучения: / И.Я. Лернер. – М.: Академия, 2001. – 272 с.

8. Осмоловская И. Школьные проекты: деятельность, направленная на обогащение знаний и духовного мира учащихся / И. Осмоловская // Директор школы. Україна. – 2003. – №9 – 10. – С. 30 – 34.

9. Пахомова Н.Ю. Метод проектов // Технологическое образование: Международный спец, выпуск журнала “Информатика и образование”, посвящ. II Междунар. конгрессу ЮНЕСКО “Образование и информатика”. – М.: РФ, 1 – 5 июля 1996. – С. 92 – 96.

10. Полат Е.С., Бухаркина М.Ю., Моисеева М.В. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / Е.С. Полат, М.Ю. Бухаркина, М.В. Моисеева. – М.: Академия, – 2000. – 72 с.

11. Старих О. Метод проектів на уроках інформатики – спосіб розвитку інформаційної компетентності учнів. / О. Старих // Інформаційні технології в освіті. – 2008. – № 1. – С. 155 – 160.

12. Чечель И. Метод проектов: субъективная и объективная оценка результатов // Директор школы. – 1998. – №4. – С. 3 – 10.

Стаття надійшла до редакції 15.06.2015

УДК 378.147:78.087.68

Галина Стець, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри методики музичного виховання і дирижування
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВОКАЛЬНО-ХОРОВОМУ ВИХОВАННІ

У статті розкрито особливості застосування інноваційних технологій у процесі вокально-хорової роботи. Зроблено аналіз сучасного програмного забезпечення, яке дає змогу підвищити ефективність вокально-хорового виховання.

Ключові слова: інноваційні технології, вокально-хорове виконання, інформаційні технології, хоровий спів, хорове мистецтво.

Лит. 10.

Галина Стець, кандидат педагогических наук,
доцент кафедры методики музыкального воспитания и дирижирования
Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ВОКАЛЬНО-ХОРОВОМ ВОСПИТАНИИ

В статье раскрыты особенности применения инновационных технологий в процессе вокально-хоровой работы. Сделан анализ современного программного обеспечения, которое позволяет повысить эффективность вокально-хорового воспитания.

Ключевые слова: инновационные технологии, вокально-хоровое исполнение, информационные технологии, хоровое пение, хоровое искусство.

Halyna Stets, Ph.D. (Pedagogy) Associate Prof. Of
Methods of Musical Education and Conducting Department
Drohobych State Pedagogical University by I. Franko

USING INNOVATING TECHNOLOGY IN VOCAL AND CHORAL EDUCATION

The article reveals peculiarities of the use of innovative technology in vocal and choral works. The analysis of modern software which allows you to increase the effectiveness of vocal and choral education was performed.

Keywords: innovative technology, vocal and choral performance, information technology, choir, choral art.

Постановка проблеми. Відродження національної культури сьогодні є неможливим без відновлення славних традицій хорового співу в Україні. Зниження суспільного інтересу до хорового мистецтва викликає тривогу за долю не лише музичної, але і загальної духовної культури народу. Серед численних причин цього явища, мабуть,

найголовніша є проникнення комерційних основ та господарського розрахунку в хоріву “справу”, масове поширення поп-музики ніяк не сприяє популяризації хорової культури. Мистецька вища освіта сьогодні знаходиться в стадії реформування. Ключова роль у цьому процесі належить майбутнім викладачам музичного мистецтва. Усе це обумовлює потребу у розробленні принципово нових методик викладання хорового співу на основі застосування сучасних інформаційних та інноваційних технологій.

Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій. Проблемам, що стосуються вокально-хорового співу та, зокрема, використання сучасних інноваційних технологій у вокально-хоровому вихованні присвячено багато досліджень вітчизняних науковців, серед яких слід згадати у першу чергу І. Бермес [1], І. Зеленецьку [2 – 4], К. Кабріль [5], С. Кишакевич [6], А. Растрігіню [7], С. Федюру [8] та інших. З переліку навчально-методичних посібників, які стосуються вокально-хорової роботи, виділяються праці І. Зеленецької. Особливістю даних посібників є їхня спрямованість на розширення репертуару, окреслення його визначальної ролі в розвитку та духовному збагаченні дітей та молоді [2 – 4]. Підкреслимо, що у доробку І. Зеленецької є також навчально-репертуарні посібники, мета яких – практична та методична допомога хормейстерам, викладачам усіх профілів музично-педагогічних навчальних закладів у доборі пісенно-хорового репертуару. Автор подає методичні коментарі щодо репертуару, до якого увійшли твори українських композиторів, духовна музика, твори західноєвропейської хорової спадщини.

Мета статті – проаналізувати проблемні аспекти застосування інноваційних технологій у вокально-хоровому вихованні.

Виклад основного матеріалу. Хоровий спів має глибокі історичні корені. Аж до XVIII століття візитною карткою музичної культури нашої країни було хорове виконавство. Музична освіта, а зокрема і хорівий спів, колись були зовсім іншими. В основі лежала, перш за все, практика церковного співу. У будь-якому навчальному закладі – від парафіяльної школи до губернської гімназії вивчався православний спів. Хоровий спів був обов'язковою частиною освіти для кожного учня. Духовну музику він слухав на церковних службах, сам співав у школі і на криласі, вона була частиною його життя. Але на уроках співу не обмежувалися однією лише церковною музикою, вивчалися також народні пісні і, власне, дитячі пісні.

На думку більшості науковців хорівий спів

являє собою найбільш активну форму музичного спілкування. Його давнє і глибоке коріння, народні традиції розвивають не тільки музичні таланти, але й якості характеру, світобачення, художній смак, естетичні відчуття.

С.А. Федюра у роботі [10] вказує на те, що методика вокального виховання в хорі сьогодні спирається на застарілі поняття та факти. Автор вважає, що сучасна концепція вокально-хорового виховання повинна виходити з наступних основних положень фізіології фонації:

- всі частини голосоутворюючого комплексу (дихання, голосові складки, артикуляційні органи) працюють при співі як єдине взаємопов'язане ціле. Якісний вокальний звук може бути сформований лише при їх повноцінній і скоординованій роботі;

- процес співу – складний психо-фізіологічний акт, у якому провідна роль належить слуху: він керує рухом м'язів голосового апарату і контролює якість звучання голосу. Тому виховання вокального звуку – запорука успішного розвитку співочих голосів хору;

- реалізація принципів індивідуального підходу в умовах колективного співу – одне із важливих завдань, які доведеться вирішувати;

- спів складається з послідовності доцільних м'язових рухів (дихальних органів, гортані, артикуляційного апарату), які є частиною саморегулюючої системи, при правильно організованому тренуванні, – поступово удосконалюються і автоматизуються, формуючи співочі навички. Основне завдання хормейстера при цьому – шляхом підбору відповідного дидактичного матеріалу і пред'явлення певних вимог до якості їх виконання забезпечити оптимальні вимоги для продуктивної вокальної роботи співаків [10, 74].

Головним завданням музичного, зокрема вокально-хорового виховання у загальноосвітній школі, є не стільки навчання музики, скільки вплив через музику на весь духовний світ учнів. Учитель має розвинути чутливість дітей до цього виду мистецтва, ввести їх у світ добра і краси, відкрити в музиці животворне джерело людських почуттів і переживань.

Музичне виховання учнів здійснюється в різних видах діяльності. Найбільш ефективно залучення учнів до музики виникає в умовах власного виконання (хорового співу) – найбільш доступної, активної і корисної форми діяльності. Хорове мистецтво – неповторне багатство духовної культури народу – не тільки цінний спадок минулого, але і джерело розвитку сучасної музичної культури. Завдання активізації творчої

діяльності в системі професійної підготовки актуальні і складні. Труднощі в їх вирішенні обумовлені самим характером керування творчою діяльністю, яка об'єктивно повинна мати опосередкований характер. Потрібно шукати шляхи, які б стимулювали творчі пошуки студентів, активізували їх творчу енергію в подальшій роботі як вчителя музики.

Як відзначає А. Растригіна, важливого значення для майбутнього фахівця набуває оволодіння інструментом, яке дає змогу студенту самостійно ознайомитися з хоровою партитурою, вивчити й проілюструвати з відповідними нюансами, фразуванням, темпами. Виконавська культура є одним з проявів музичної грамотності студента, яка сприяє оволодінню методикою диригентсько-хорової роботи. Навчальна робота у класі хорового диригування проводиться у органічній єдності та взаємодії таких важливих сторін, як: заняття з викладачем, репетиційна робота з концертмейстером, самостійна робота студента над творами репертуару та створенням індивідуальних творчих завдань, практична робота з колективом. Навчання у класі хорового диригування вирізняється тим, що на відміну від солістів-виконавців під час навчання студент не має змоги спілкуватися зі своїм інструментом. З хором він починає працювати лише після оволодіння певним арсеналом диригентської техніки та ознайомлення з основами роботи з хором [9, 4 – 5].

І.Л. Бермес у статті [1] зазначає, що спів – це первинний художній прояв людини, в якому її духовна і фізична сутності проявляються в найбільш гармонійній формі. Коли група людей співає разом, утворюється діалектична спільність між індивідуальною природою переживання і колективною; вона з'єднує окремих людей у злагоджений колектив. Саме художні емоції вже в ранньому дитинстві продукують відчуття індивідуального самовираження і “розчинення” у людському суспільстві. Колективний спів розширює світогляд школярів, збагачує емоційне сприйняття, створює умови для самостійного творчого пошуку. Влучно охарактеризував сутність хорового співу К. Ушинський: “У пісні, а особливо хоровій, є не тільки дещо оживляюче і освіжаюче людину, а щось таке, що організовує працю, залучає співаків до дружньої справи... Ось чому в школі необхідно ввести пісню: вона декілька окремих почуттів зливає в одне сильне почуття і декілька сердець – в одне серце, що сильно відчуває, а це важливо у школі, де спільними зусиллями треба перемагати труднощі навчання” [1, 150].

Нове покоління, що зростає в епоху інформації, потребує принципово нових рішень у педагогічному вихованні. Використання комп'ютерних та інформаційних технологій є необхідним інструментом для сучасного уроку музики, а також важливим кроком до виховання гармонійної особистості XXI століття.

Сьогодні інноваційні комп'ютерні технології стали визначальними в діяльності композитора, аранжувальника, музичного редактора і все ширше застосовуються практично в усіх аспектах вокально-хорової діяльності. Таким чином інноваційні інформаційні технології стають реальним здобутком музичної культури й важливим фактором її розвитку.

Нові технології уможливають поєднання дидактичних функцій комп'ютера з традиційними засобами навчання, збагачення і наповнення навчального процесу новими формами роботи, варіативне застосування ігрових форм навчання, створення інноваційних методик викладання музичного мистецтва в системі загальносередньої освіти, а також сприяють більш ефективному засвоєнню музичних знань (декларативних і процедурних) та їх реалізації в музично-творчій діяльності молодших школярів на етапі початкової музичної освіти. Сучасні комп'ютерні технології у мистецькій освіті учнів базуються на ідеї їх інтеграції з традиційними навчальними методиками.

У цьому контексті цікавим є досвід Ніжинського університету імені Миколи Гоголя, у якому було розроблено дисципліну “Музичні комп'ютерні технології у хоровому аранжуванні”, яка читається на 5 курсі (9 – 10 семестри). Під час вивчення дисципліни студенти у формі лекційних, практичних, лабораторних, індивідуальних занять опановують необхідні комп'ютерні програми, в індивідуальній та самостійній формах самопідготовки закріплюють отримані знання та навички роботи з комп'ютерними програмами та зовнішніми комп'ютерними пристроями; знайомляться з навчально-методичною, вокально-хоровою літературою та інструктивними матеріалами. Дисципліна має три кредити ECTS і стільки ж модулів, формою підсумкового контролю є залік. На першому етапі домінує активне пристосування студентів до нових умов діяльності й усвідомлення цілей і завдань вокально-хорової підготовки для професії майбутнього вчителя музики, диригента хору. Другий етап спрямовано на активне засвоєння інноваційної діяльності, де поряд із традиційними методами хорового аранжування студенти набувають умінь оволодіти практичним

досвідом роботи з програмами: набору нотного тексту “Finale 2005”, системи оптичного розпізнавання знаків “ABBYY Fine Reader” і текстовим процесором Word”; робити інструментування та аранжування в реальному часі, аналізувати, з професійної точки зору, хорові партитури, прослуховувати кожний голос окремо, або по декілька голосів у будь-якій комбінації, усіх партій разом, а також використовувати різноманітні тембри, застосовувати електронні ефекти та інші сучасні технічні засоби передачі звуку тощо. Третій етап полягає в цілеспрямованому забезпеченні орієнтації виконавської диригентсько-хорової діяльності на формування професійної мобільності як альтернативи вузькопрофесійній підготовці майбутнього вчителя музики, створення хорових аранжувань та інтерпретацій дитячих хорових творів [5, 170].

С.В. Кишакевич наголошує на доцільності використання на заняттях з музики та хорового співу сучасних ІКТ (інформаційно-комунікативних технологій) у вигляді доповідей, проєктів з комп’ютерною презентацією в програмі Power Point і Movie Maker. Електронні презентації, використовувані на уроках, дозволяють більш наочно представити або ілюстративний матеріал до уроку, або творчі роботи учнів. Використання ІКТ дає учням можливість перегляду різних відеофільмів з балетами, операми, мюзиклами, рок-операми, народним фольклором. Таким чином, застосування інформаційно-комунікативних технологій на уроках музики робить урок більш пізнавальним, різноманітним, а найголовніше – цікавим. Змінилася роль учня на уроці: з пасивного слухача він стає активним учасником процесу навчання; у нього формується позитивне ставлення до предмету. Автором відзначено важливість використання на заняттях з хорового співу таких комп’ютерних програм, як VocalJam або KarMaker. Ці програми побудовані за схожим принципом – програється “мінус”, а на екрані виводяться слова пісні [6, 32].

У вокально-хоровій роботі доцільно застосовувати наступні засоби навчання, які пов’язані із використанням сучасних інформаційних технологій:

- спів під караоке;
- спів під відео-фонограму;
- спів під перегляд кліпу;
- впізнай пісню за мінусом, за ритмом;
- запис виконання пісні учнями “Студія звукозапису”;
- спів – імпровізація із виконанням творчих

завдань (створи музичний супровід, добери інструменти, добери малюнок до пісні, створи власну мелодію за картинкою) тощо.

Нотатори, або нотні редактори багато в чому схожі на інші комп’ютерні додатки – програмі-редактори, наприклад, текстовий редактор Microsoft Word. Схожими їх роблять потенціальні можливості та головне призначення – створювати електронні документи (файли) з певними типами інформації.

Застосування таких педагогічних методик як особистісно орієнтовані технології навчання впливає на розвиток особистості, інтенсифікує виховання творчого мислення та пізнавальних інтересів.

У процесі застосування особистісно орієнтованих технологій навчання включаються всі суспільно-обумовлені і індивідуальні фактори, які характеризують кожного студента – його особистий фонд знань, художній тезаурус, індивідуальні властивості, а головне педагогічне завдання спрямовано на формування у студентів уміння проникнути в сутність музики, вміння знайти в музичному творі об’єктивні причини його ідейно-естетичного, виховного, емоційного впливу, вміння використовувати всю ту різноманітну інформацію, яка закладена в ньому автором.

Отже, застосування інноваційних технологій у вокально-хоровому вихованні дає змогу розширити музичний кругозір учнів, студентів, сформувати їхнє позитивне відношення до музичного мистецтва, дозволяє краще засвоювати закономірності музики в процесі її безпосереднього виконання, стимулює розвиток інтересу до музики і до музичних занять, дає можливість особистості брати участь в колективному музикуванні.

Висновки. Таким чином, сучасні інформаційні та інноваційні технології дозволяють по-новому, комплексно використовувати на заняттях із хорового співу текстову, звукову, графічну та відеоінформацію, створюючи тим самим новий мультимедійний контент. У результаті на заняттях із хорового співу вдається гармонійно поєднати знання комп’ютерної грамоти з музикою, літературою, і, в результаті цього поєднання суттєво підвищити якість хорового виконання.

1. Бермес І. Хоровий спів як виховний засіб: теоретичний аспект / І. Бермес // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. – 2008. – Вип. 14. – С. 150 – 156.

2. Зеленецька І. Музично-дидактичні ігри на уроках музики: методичні рекомендації їх

КЕЙС-МЕТОД ЯК СУЧАСНА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

практичного використання на уроках музики. / І. Зеленецька. – К.: НПУ, 2000. – 36 с.

3. Зеленецька І. Співають діти на уроках музики початкових класів: навч.-метод. посібник для вчителів музики шкіл різного типу, студ. муз.-пед. навч. закл., муз. керівників дошк. установ, хормейстерів / І. Зеленецька; Національний педагогічний ун-т ім. М.П. Драгоманова. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2003. – 222 с.

4. Зеленецька І. Співають діти: Питання репертуару в дитячому хорі, методика роботи. Програми для хору молодшого, середнього та старшого віку: метод. посіб.: Для керівників дит. хорових колективів, вчителів музики загальноосвіт. шкіл, студ. муз.-пед. ф-тів муз.-пед. навч. закл. / І. Зеленецька; Національний педагогічний ун-т ім. М.П. Драгоманова. – К.: [б.в.], 2000. – 90 с.

5. Кабріль К. Особливості формування ціннісних компетентностей майбутніх учителів музики в процесі диригентсько-хорової підготовки / К. Кабріль // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Серія

“Психолого-педагогічні науки”. – Вип. № 6. – Ніжин, 2012. – С. 169 – 173.

6. Кишакевич С. Проблеми та перспективи використання інформаційно-комунікативних технологій на уроках музичного мистецтва в школі / С. Кишакевич // Молодь і ринок. – Дрогобич, 2015. – №5. – С. 29 – 33.

7. Обрізан К. Програмні засоби навчального призначення / К. Обрізан // Інформатизація середньої освіти: програмні засоби, технології, досвід, перспективи / За ред. В. Мадзігона, Ю. Дорошенка. – К.: Педагогічна думка, 2003. – С. 156 – 165.

8. Основи нових інформаційних технологій навчання: Посібник для вчителів / Авт. кол. за ред. Ю. Машибиця. – К.: ІЗМН, 1997.

9. Растригіна А. Формування фахових компетенцій у класі хорового диригування як основа професіоналізму майбутнього педагога-музиканта / А. Растригіна // Молодь і ринок. – 2012. – № 10. – 308 с.

10. Федюра С. Хорове виконавство на сучасному етапі / С. Федюра // Психолого-педагогічні науки. – 2013. – № 1. С. 71 – 74.

Стаття надійшла до редакції 24.06.2015

УДК 377.3:001.147

Тетяна Пащенко, кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник лабораторії методик професійної освіти і навчання
Інституту професійно-технічної освіти НАПН України, м. Київ

КЕЙС-МЕТОД ЯК СУЧАСНА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

У статті розглянуті дидактичні принципи, на сукупності яких базується застосування кейс-методу, виділені ознаки, що дають змогу відрізнити їх від інших методів навчання. Наведені вимоги до створення кейсів, розроблена послідовність їх створення.

Ключові слова: навчання, інтерактивні технології, кейс-метод.

Схема 1. Літ. 11.

Татьяна Пащенко, кандидат педагогических наук,
старший научный сотрудник лаборатории методик профессионального образования и обучения
Института профессионально-технического образования НАПН Украины, г. Киев

КЕЙС-МЕТОД КАК СОВРЕМЕННАЯ ТЕХНОЛОГИЯ ОБУЧЕНИЯ СПЕЦИАЛЬНЫХ ДИСЦИПЛИН

В статье рассмотрены дидактические принципы, на совокупности которых базируется применение метода кейса, выделены признаки, которые позволяют отличить от других методов учебы. Приведены требования к созданию кейсов, разработана последовательность создания кейса.

Ключевые слова: обучение, интерактивные технологии обучения, кейс-метод.

Tetyana Pashchenko, Ph.D. (Pedagogy),
Senior Researching Fellow of the Laboratory of Methods of Vocational Education
Institute of Vocational Education NAPS of Ukraine, Kyiv

CASE-METHOD AS A MODERN TECHNOLOGY OF TEACHING SPECIAL DISCIPLINES

In this article the using of interactive technologies and the case method in particular, in educational process practice of vocational schools of building character is analyzed.

Keywords: studies, iinteractive educational technologies, the case-method.

Постановка проблеми. Невід’ємну складову державної політики в Україні становить формування професійно-технічної освіти. Завданням навчальних закладів технічного напрямку є підготовка спеціалістів, які володіють професійною компетентністю,